

Smernice pre službu dekanov

1. Dekanáty

1. Košická arcidiecéza je rozdelená na farnosti, ktoré sú združené do dekanátov (kán. 374) a to na základe historických, zemepisných a administratívnych okolností a podmienok tak, aby bol umožnený ľahký prístup kňazov toho istého dekanátu k dekanovi a ich vzájomného stretávania sa.
2. Dekanáty slúžia na podporu a koordinovanie rôznych aspektov apoštolátu a pastoračnej činnosti a tiež na posilnenie vzájomne spolupráce. Okrem územných dekanátov je možné podľa okolností zriadiť aj personálny dekanát, ktorý tvoria kňazi poverení inou než farskou pastoráciou.
3. Názvy dekanátov sú tvorené spravidla podľa okresných miest.
4. V súčasnosti Košická arcidiecéza má tieto dekanáty s nasledujúcim počtom farností: Košice-stred (6), Košice-juh (10), Košice-východ (12), Košice-západ (9), Bardejov (15), Humenné (14), Lipany (14), Michalovce (20), Moldava nad Bodvou (9), Prešov I. (9), Prešov II. (8), Prešov-Solivar (11), Sabinov (11), Snina (8), Stropkov (11), Trebišov (14), Veľké Kapušany (11), Vranov nad Topľou (19).

2. Dekanské sídlo

1. Úrad a sídlo dekana nie sú priradené ku konkrétnej farnosti (kán. 554 § 1).
2. Rozhodnúť o tom, kde má dekan sídliť prináleží výlučne do kompetencie diecézneho biskupa.
3. Vzhľadom na povinnosti a úlohy dekana je vhodné, aby dekan bol farárom v menšej farnosti.

3. Dekan a vicedekan

1. Na čele dekanátu je dekan (*vicarius foraneus* – kán. 553 § 1), ktorý nevlastní moc riadenia, jeho postavenie nie je honorárne ale ministeriálne. Na svojom území má pastoračnú funkciu¹.
2. Základnou požiadavkou pre platné povolanie niekoho do úradu dekana je, aby bol kňazom vykonávajúcim pastoračnú službu na území daného dekanátu. Diakoni a laici nemôžu zastávať úrad dekana.
3. Samotní veriaci vlastnej farnosti nemusia oslovovať kňaza titulom dekan. Pre nich je na prvom mieste farárom či duchovným otcom.
4. Každý dekan má svojho zástupcu – vicedekana, ktorý pomáha dekanovi v jeho úlohách a zastupuje v jeho neprítomnosti.

4. Ustanovenie

1. Jedine diecéznemu biskupovi prináleží poveriť kňaza úradom dekana a vicedekana.
2. Dekana slobodne menuje diecézny biskup. Je vhodné, aby si pred menovaním vypočul mienku kňazov vykonávajúcich službu v danom dekanáte (kán. 553 § 2), prípadne oni sami môžu spomedzi seba voľbou navrhnúť vhodného kandidáta.
3. Vicedekana menuje diecézny biskup z troch kandidátov, ktorých mu navrhli spoločnou voľbou kňazi príslušného dekanátu.
4. Dekan je spravidla menovaný na obdobie piatich rokov. Po skončení obdobia môže byť menovaný znova. Menovanie má byť písomné (kán. 554 § 2, 156).
5. Vicedekan je menovaný na dĺžku obdobia príslušného dekana. Jeho funkcia sa končí menovaním nového dekana.
6. Ukončenie úradu dekana nastáva uplynutím obdobia, na ktoré bol ustanovený, ale až po intervencii diecézneho biskupa (kán. 186), ktorý potvrdí alebo menuje ďalšieho dekana.

¹ Por. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Christus Dominus*, 30.1.

7. Okrem smrti služba dekana môže byť ukončená zrieknutím sa úradu, ak toto zrieknutie prijme diecézny biskup, alebo jeho odvolaním z oprávneného dôvodu, či na základe rozumného uváženia diecézneho biskupa.
8. Dekanovi, zvlášť ak už niekoľko rokov vykonával aj službu farára, po príkladnom splnení úloh môže diecézny biskup udeliť titul emeritný dekan (kán. 185).

5. Vlastnosti

1. Odporúča sa, aby za dekana bol menovaný niektorý z farárov v dekanáte.
2. Za dekana môže byť ustanovený kňaz, ktorý
 - a) *osobne vykonáva starostlivosť o duše*
 - b) *býva v danej oblasti*
 - c) *je rešpektovaný pre svoje vzdelanie, múdrosť, zbožnosť, prácu a horlivosť*
 - d) *má dôveru diecézneho biskupa, takže mu môže zveriť fakulty pre dekanát*
 - e) *je schopný koordinovať pastoračnú činnosť v dekanáte*².
3. Ďalšími kvalitami dekana sú jeho dôveryhodnosť, otvorenosť, ochota pomôcť, disponovanosť pre iných schopnosť koncepčne pracovať.

6. Vzťah k diecéznej kúrii

1. Dekani sa pravidelne spoločne stretávajú s diecéznym biskupom a diecéznou kúriou na prediskutovanie záležitostí týkajúcich sa dekanátov a ich farností a tiež kvôli výmene skúseností³.
2. Riadne stretnutia dekanov sa konajú minimálne dvakrát do roka. Mimoriadne podľa potreby.
3. Diecézny biskup zvoláva stretnutie dekanov, určuje program a predsedá zasadaniu.
4. Na stretnutí dekaní podávajú správu o pastoračných záležitostiach v svojom dekanáte.
5. Dekan prípadne vicedekan sprevádza miestneho ordinára pri pastoračných návštevách v dekanáte.
6. Plní pastoračné a administratívne úlohy, o ktoré ho požiada diecézny biskup sám alebo prostredníctvom diecéznej kúrie.
7. Na základe poverenia uvádza farára do úradu.

7. Úlohy dekana

1. Dekan dbá o spoločný pastoračný postup v dekanáte, koordinuje pastoračnú činnosť rešpektujúc autonómiu farností a inštitúcií v dekanáte. Podporuje pôsobenie rehoľníkov, hnutí a laikov vždy so zreteľom na rast a zveľadenie farností⁴.
2. Voči kňazom v dekanáte prejavuje bratskú starostlivosť, pomoc a záujem o ich všestranné dobro, chráni ich práva, dozerá na to, ako si plnia záväzky vlastné ich stavu.
3. Usiluje sa, aby vzájomné kňazské vzťahy boli na príkladnej úrovni, aby neboli zatižené nezáujmom, individualizmom a nezdravým samotárstvom. Zaujíma sa o životné podmienky a služobné povinnosti klerikov (diakonov a kňazov).
4. Dekanovi sú zvlášť zverené úlohy (kán. 555 § 2 a 3):
 - a) *neustále vzdelávanie kléru formou pastoračných a teologických prednášok.*
 - b) *pomoc kňazom dekanátu v prehlbovaní ich duchovného života; povzbudzuje ich k účasti na rekolekciách, duchovných cvičeniach a podobne.*
 - c) *organizovanie mesačných rekolekcií*⁵
 - d) *upevňovanie ducha bratstva medzi kňazmi za pomoci rôznych spoločenských stretnutí,*

² Por. KONGREGÁCIA PRE BISKUPOV, *Ecclesiae imago*, 187.

³ Por. KONGREGÁCIA PRE BISKUPOV, *Ecclesiae imago*, 188.

⁴ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Direktórium o živote a službe kňazov*, 30.

⁵ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Dekrét o spiritualite a formácii kňazského povolania, 41.

nezabúdajúc na ich životné a kňazské jubileá

- e) povzbudzovanie kňazov v dekanáte k altruizmu, aby si vzájomne pomáhali*
- f) kontrola pracovnej disciplíny kňazov v dekanáte; svojou starostlivosťou napomáha kňazom, aby sa vzájomne zastúpili a pomohli si⁶*
- g) dohľad na zabezpečenie starostlivosti o farnosť v nepredvídaných situáciach (náhle onemocnenie kňaza, úmrtie alebo iné vážne dôvody), ak farnosť nemá kaplána prevezme jej dočasné riadenie farnosti⁷.*
- h) osobitý záujem o tých kňazov dekanátu, ktorí sú chorí, starší vekom alebo potrebujú nejakú sociálnu pomoc.*
- i) v prípade smrti kňaza sa dekan postará o dôstojný pohreb, o spravodlivé riešenie pozostalosti kňaza, o intenčnú knihu, breviár, testament, o ochranu kníh, dokumentov, matrik a iných vecí, ktoré patria Cirkvi.*

5. Dekan pomáha diecéznemu biskupovi v jeho dohľade nad službou slova, vysluhovaním sviatostí, svätenín a inými liturgickými úkonmi v dekanáte, nad starostlivosťou o kostoly, uchovávanie Najsvätejšej sviatosti. Povzbudivým slovom sa snaží o to, aby sa čím skôr odstránili rôzne liturgické a iné nedostatky.
6. Napomáha vytvoreniu a činnosti katechetického strediska a tiež dekanátneho centra pre prípravu dospelých k prijatiu sviatosti krstu alebo pre prijatie do Katolíckej cirkvi⁸.
7. Dekan má povinnosť dbať o to, ako sa spravuje cirkevný majetok vo farnostiach dekanátu. Kontroluje pokladničný denník a účtovné doklady⁹ a tiež celkovú starostlivosť farára o farskú budovu a kanceláriu. Má zodpovednú úlohu pri preberaní a odovzdávaní farnosti a v príprave štatistických hlásení¹⁰.
8. Úlohou dekana je dozerat' na to, aby bola v každej farnosti ustanovená a činná farská ekonomická rada¹¹.
9. Dekan vedie a uchováva dekanskú agendu a pečiatku.
10. Podporuje celodiecézne aktivity. Osobitnou povinnosťou dekana je jeho účasť na diecéznej synode (kán. 463 § 1.7).

8. Vizitovanie farnosti

1. Dekan na základe svojho úradu má navštíviť a poznať svoj dekanát, jeho farnosti a ďalšie cirkevné inštitúcie.
2. Voči farnostiam sa prejavuje ako animátor a opravdivý brat kňazov.
3. Každú farnosť dekanátu by mal úradne navštíviť aspoň raz v roku. Počas návštevy nech sa zamerá na tri roviny: celkovú pastoračnú činnosť, životné podmienky a povinnosti klerikov, liturgické a majetkové záležitosti.
4. Farnosť, ktorej farár je dekanom, vizituje nie on sám, ale miestny ordinár. Vizitácii podliehajú aj tie farnosti, ktoré diecézny biskup zveril inštitútu zasväteného života alebo spoločnosti apoštolského života (rehoľníkom).
5. Cez osobné návštevy dostatočne pozná situáciu vo farnostiach, ich špecifické črty, a tiež pozná kňazov. Na základe týchto skúseností pomáha svojou mienkou diecéznemu biskupovi pri personálnom riešení farností – preloženie alebo odvolanie farára a podľa potreby pri menovaní kaplánov do farností (kán. 524

⁶ Por. ACAC 1/2001.

⁷ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Dekrét o pastoračnej službe vo farnosti, 92.

⁸ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Deklarácia o katechéze, 49-50.

⁹ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Zásady hospodárenia a správy cirkevného majetku, 6.2.

¹⁰ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Dekrét o pastoračnej službe vo farnosti, 42.

¹¹ Por. SYNODA KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY, Zásady hospodárenia a správy cirkevného majetku, 5.9.

a 547).

*Schválil Mons. Alojz Tkáč, arcibiskup-metropolita
Košice, 30.11.2006 (Prot. č.1161/06)
s účinnosťou od 1.01.2007*